

ČASNÁ DETEKCE KARCINOMU PANKREATU

Jan Škrha

III. interní klinika 1. LF UK a VFN Praha

Prague ONCO, 25. ledna 2019

Výskyt diabetu při nádorech

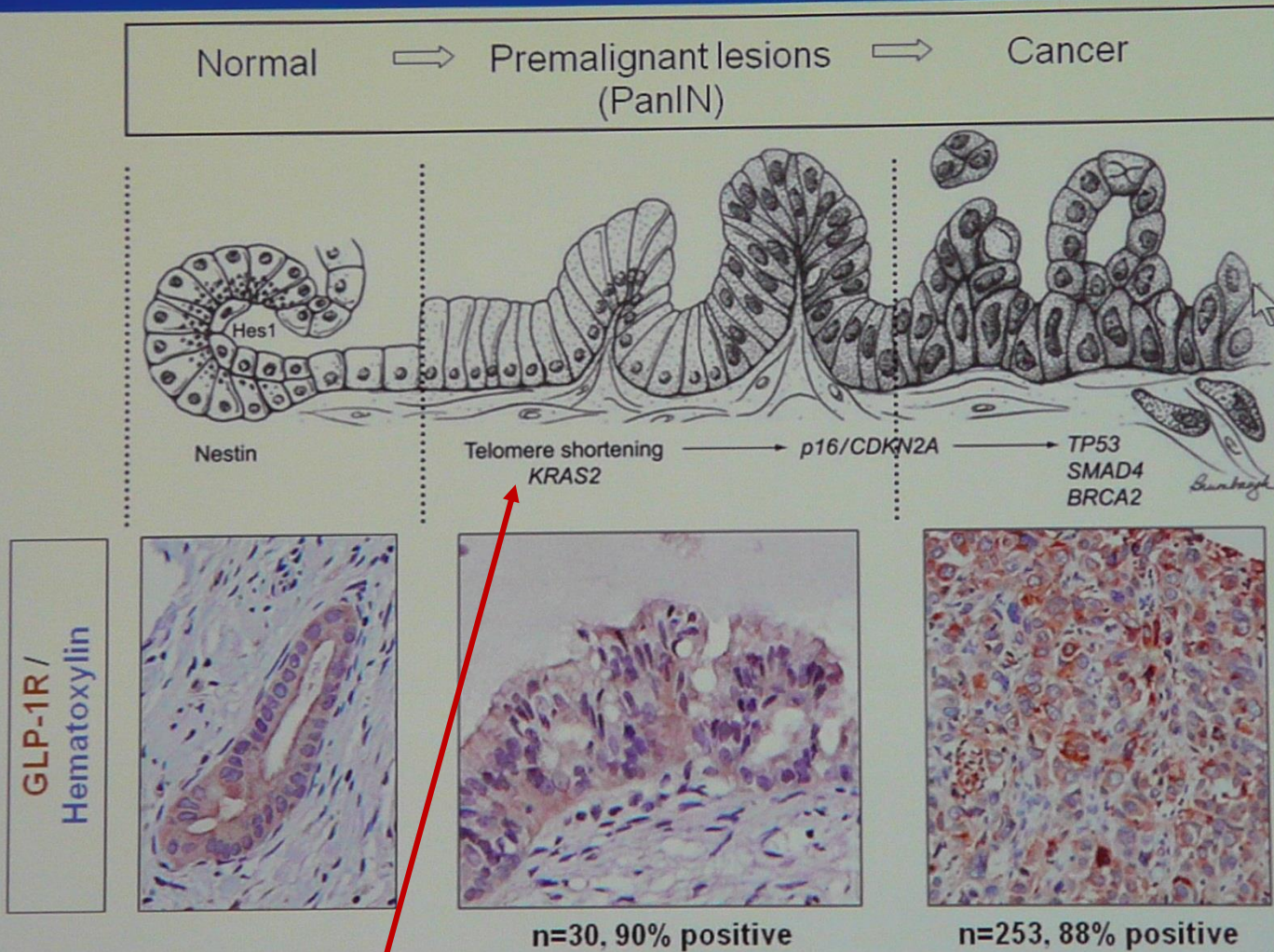
tlusté střevo + konečník	20,4 %
Plíce	19,6 %
Prs	19,4 %
Prostata	14,8 %
Pankreas	68,0 %

**Karcinom pankreatu se manifestuje u 40 % pacientů
v prvních 36 měsících od stanovení dg. diabetu**

X

zbývající karcinomy jen ve 3,5-6,0 %

Human GLP-1 receptor expression in health and malignancy

Pankreatická intraepiteliální neoplasie (PanIN1-3)

Vývoj do stadia karcinomu: 12-16 let

Butler et al., 2011

Diabetes mellitus a karcinom pankreatu

Karcinom pankreatu a diabetes mellitus

Diagnóza PDAC je pozdní !

Jak vyslovit podezření na karcinom pankreatu?

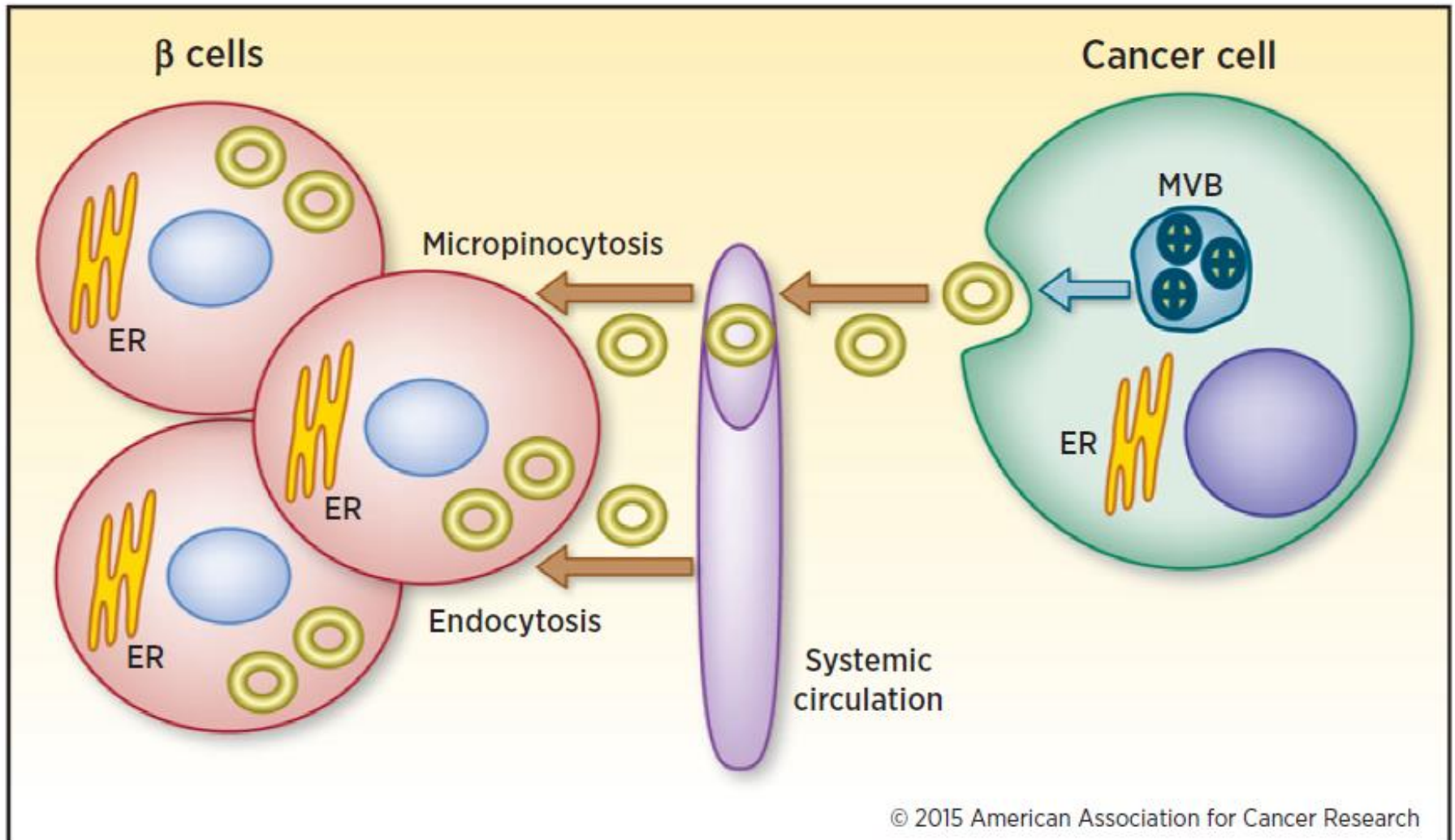
A/ již léčený diabetes (DM 2 zejména)

- hmotnostní úbytek bez zřejmého vysvětlení
- pozitivní rodinná anamnéza (familiární PDAC)
- nevysvětlitelné zhoršení kompenzace DM

B/ čerstvě zachycená porucha glukózové homeostázy T3cDM

- hmotnostní úbytek
- pozitivní rodinná anamnéza +/-
(familiární x sporadický PDAC)

T3cDM při SPC jako „exosomopatie“

Jak odlišit T3cDM od DM 2. typu ?

<u>Ukazatel</u>	<u>T3cDM</u>	<u>DM 2. typu</u>
Hmotnost	snížení	zvýšení / beze změny
RA	negativní	pozitivní
Nalačno: Insulin	nízký/norm.	vysoký/norm.
Po stimulaci: Insulin	nízký	vysoký / norm.
PP	nízký	vysoký / norm.
GIP	nízký	normální

Jaké biomarkery ?

a)

CEA	36 % pozitivních
CA 19-9	63 % pozitivních

Senzitivita i specificita ~ 60-80 %

b)

MikroRNA

c)

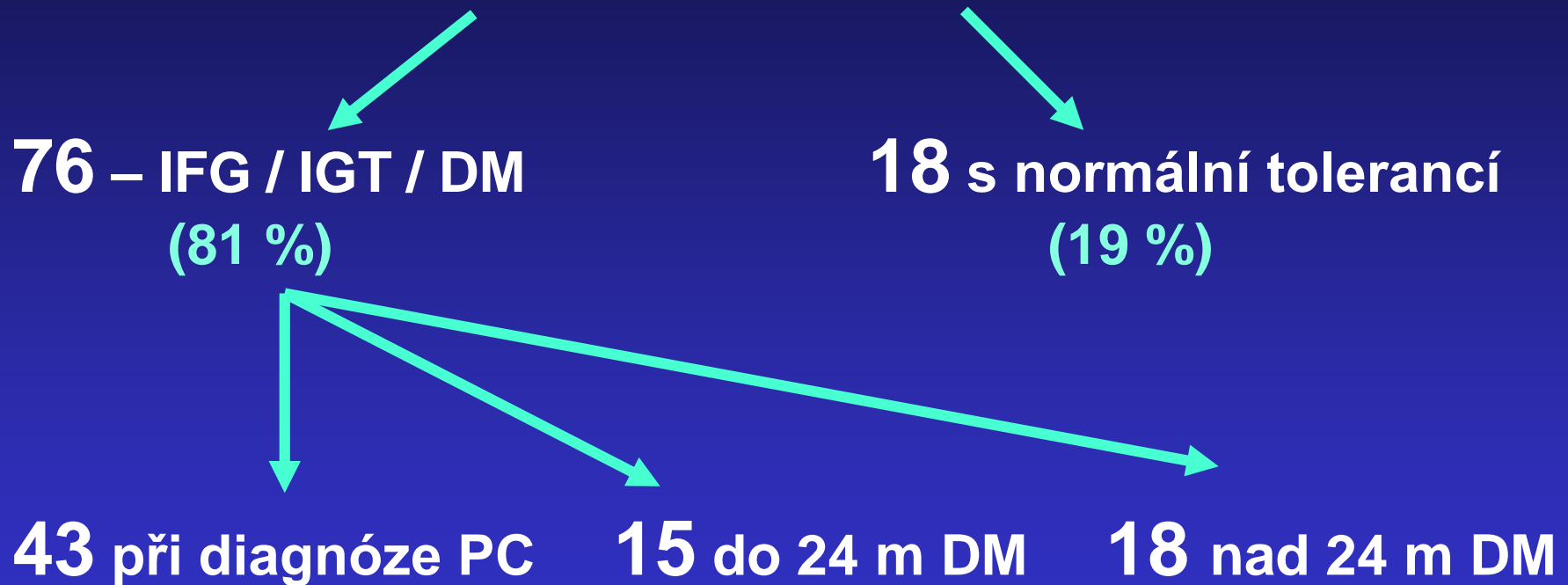
Stimulační test

Stanovení IRI, PP, GIP po 30 a 60 min

Karcinom pankreatu + diabetes 2013-2015

94 pacientů s karcinomem pankreatu

56 %

76 % PC do 24 měsíců trvání DM

Studium biomarkerů - MikroRNA

Pancreatology 16 (2016) 839–848

Contents lists available at ScienceDirect

Pancreatology

journal homepage: www.elsevier.com/locate/pan

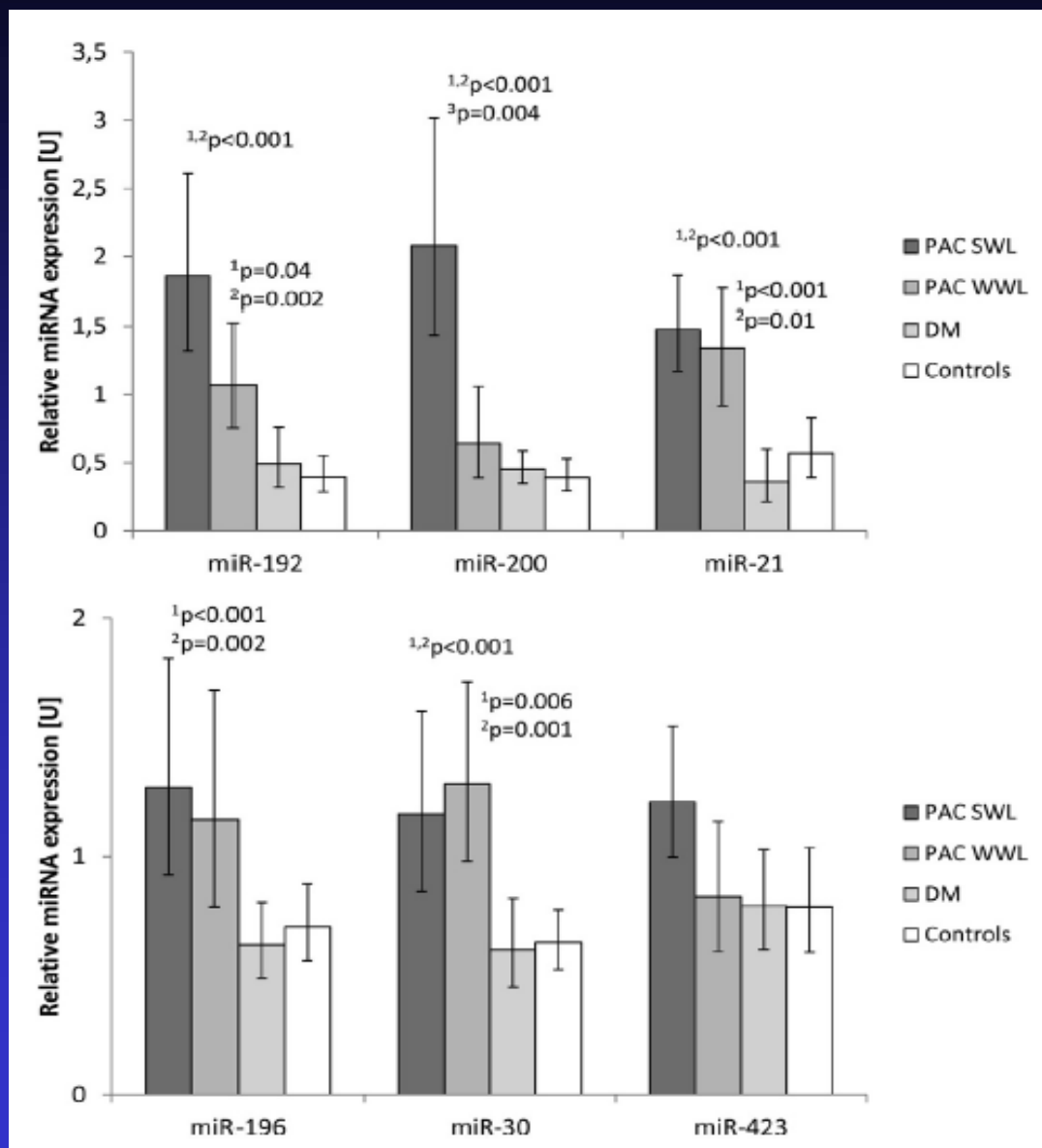

Serum microRNA-196 and microRNA-200 in pancreatic ductal adenocarcinoma of patients with diabetes mellitus

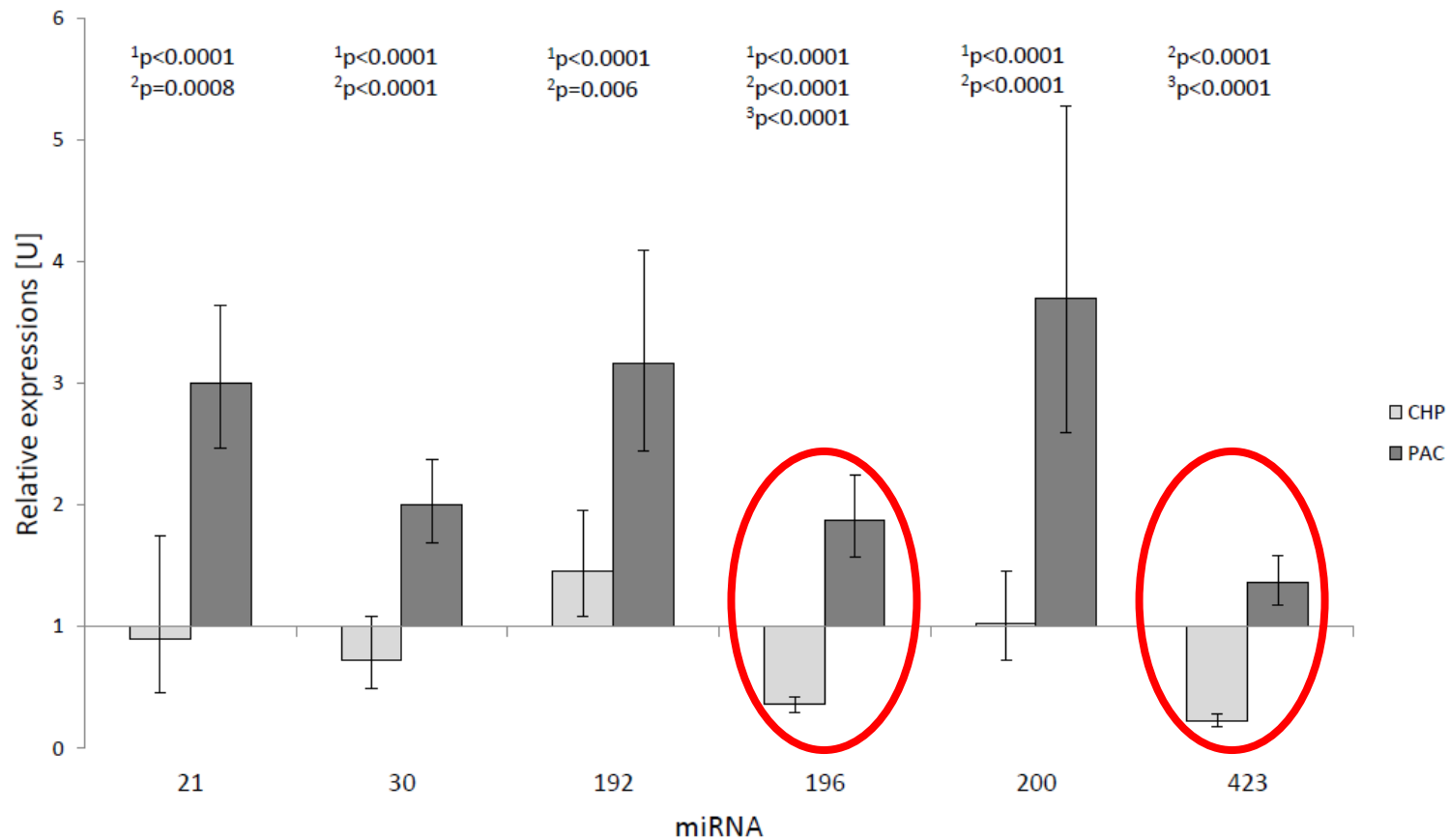
Pavel Škrha ^{a,*}, Aleš Hořínek ^b, Eva Pazourková ^c, Jan Hajer ^a, Přemysl Frič ^d, Jan Škrha ^b,
Michal Anděl ^a

MikroRNA u SPC, diabetiků 2.typu bez SPC a kontrol

Analýza miRNA u PDAC a chronické pankreatitidy

(77 pac. s PDAC, 26 pac. s chron. pankreatitidou)

ELSEVIER

Contents lists available at ScienceDirect

Pancreatology

journal homepage: www.elsevier.com/locate/pan

Lower plasma levels of glucose-dependent insulintropic peptide (GIP) and pancreatic polypeptide (PP) in patients with ductal adenocarcinoma of the pancreas and their relation to the presence of impaired glucoregulation and weight loss

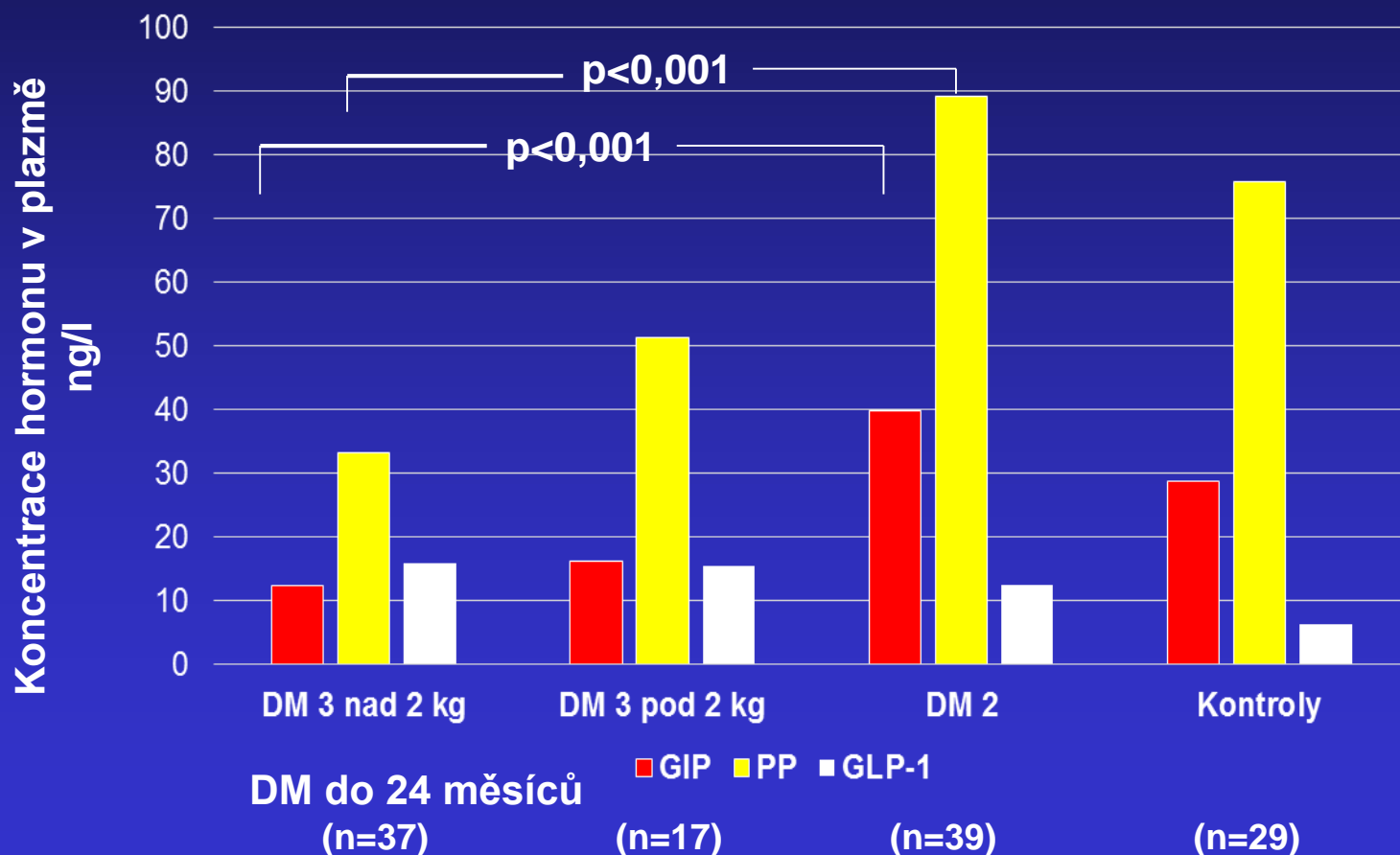
Jan Škrha ^{a,*}, Petr Bušek ^b, Jana Uhrová ^c, Petr Hrabal ^d, Klára Kmochová ^e, Martin Laclav ^e, Bohuš Bunganič ^e, Přemysl Frič ^e

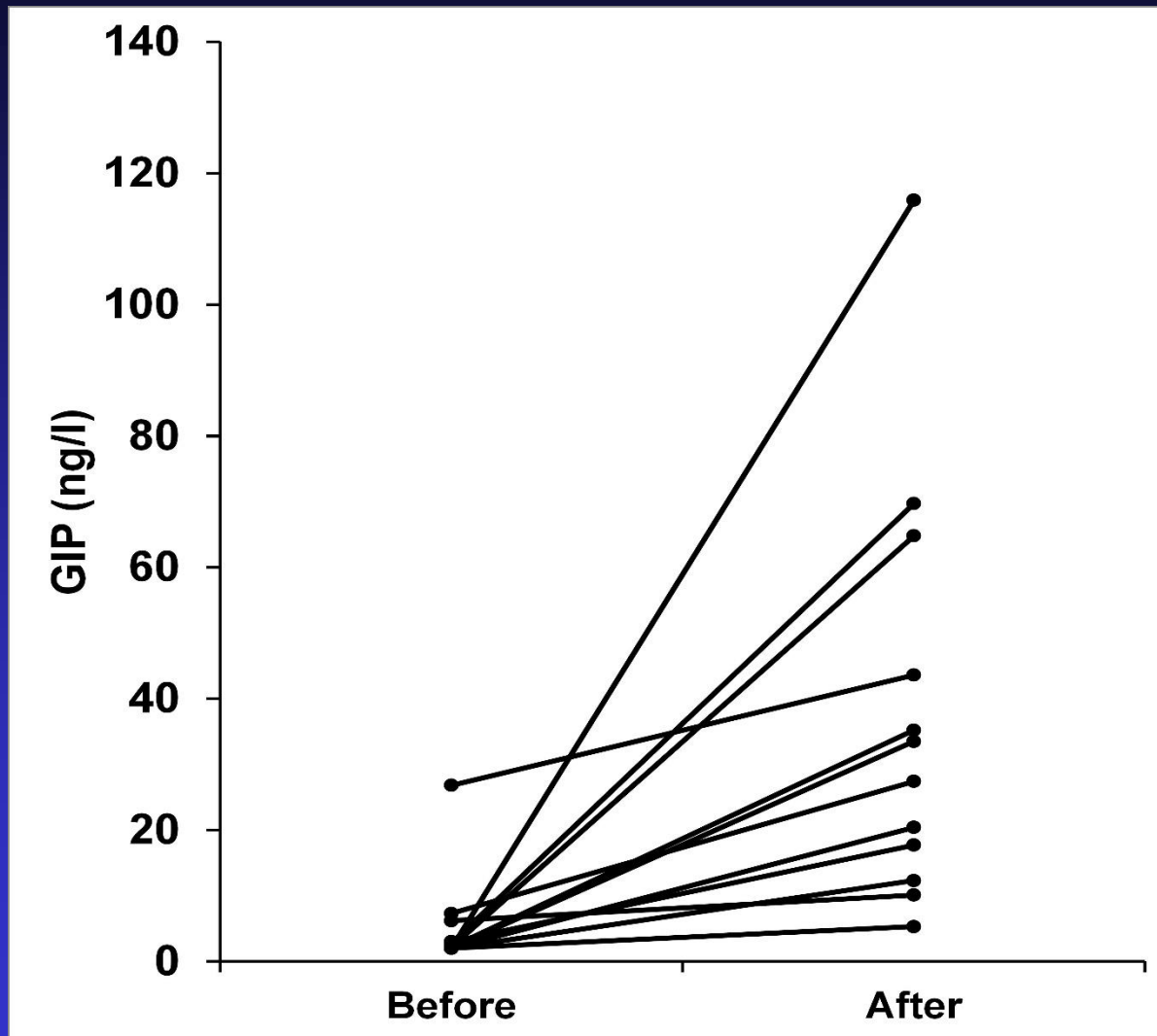
Jsou další specifické markery pro diagnostiku karcinomu pankreatu?

a) biochemické (GIP, PP, GLP-1)

Koncentrace hormonů

Koncentrace GIP před a 3 měsíce po operaci (n=12)

Early detection of sporadic pancreatic cancer: time for change

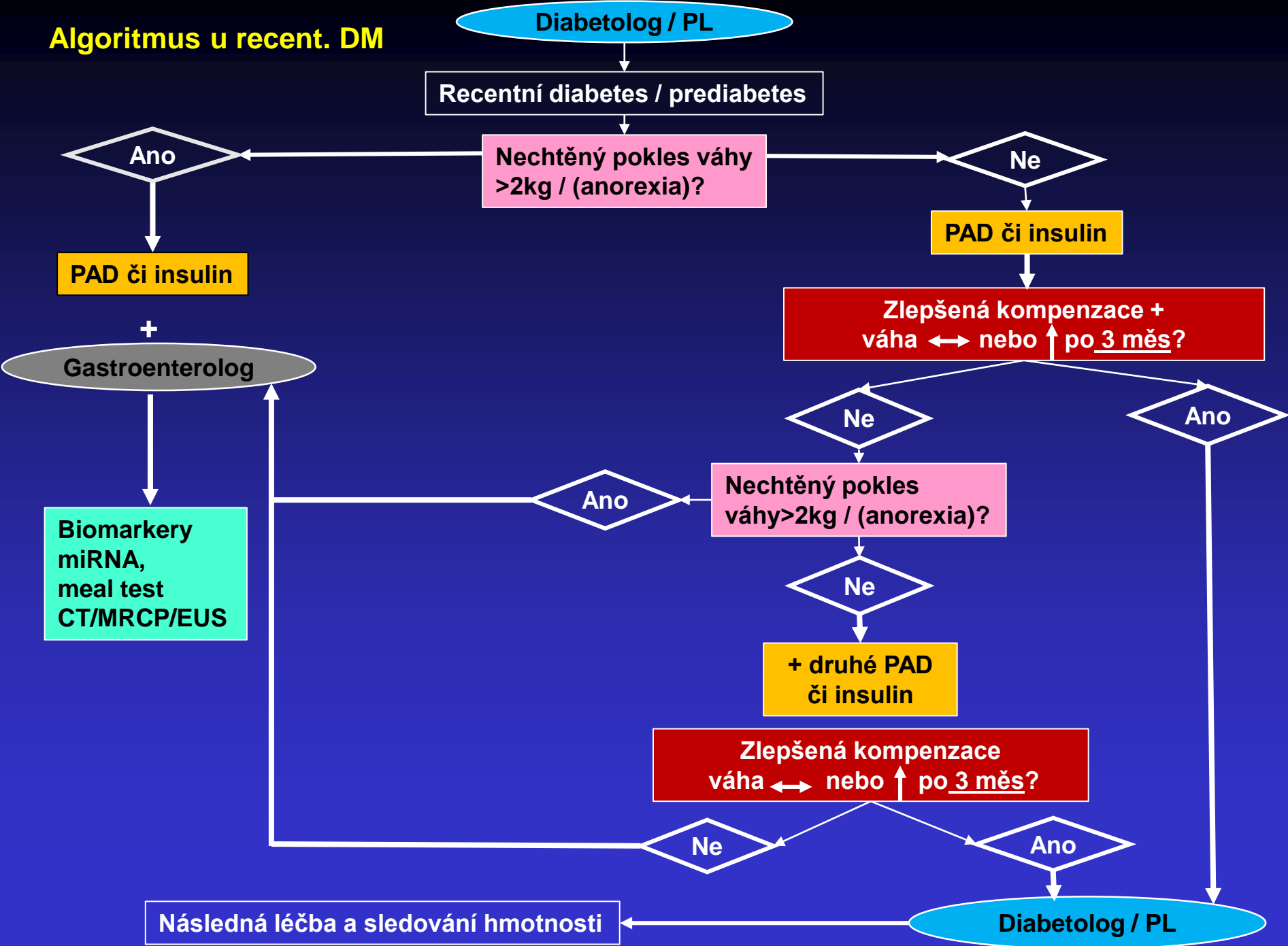
Frič P, Šedo A, Škrha J, Bušek P, Laclav M, Škrha P, Zavoral M

Europ. J. Gastroenterol.& Hepatol. 2017; 29 (8), 885-891

**Návrh multidisciplinárního vícestupňového
preventivního programu časně detekce
sporadického karcinomu pankreatu**

Algoritmus u recent. DM

Doporučení do praxe

1. Cíleně pátrat po výskytu **PDAC v rodině**
2. Při klinickém podezření **u dlouhodobě léčených diabetiků** (váhovém úbytku, zhoršené kompenzaci diabetu) zejména u obézních a s věkem nad 50 let
3. Cíleně pátrat po karcinomu pankreatu **při čerstvém záchytu diabetu** s váhovým úbytkem a nedostatečné odpovědi na antidiabetickou léčbu

Spolupráce s gastroenterologem

Poznámky pro praxi

Recentní diabetes (T2 vs T3cDM)

1. Důkladné zhodnocení klinického stavu při čerstvém záchytu diabetu nebo prediabetu
2. Váhový úbytek + špatná odpověď na léčbu !

Dlouhodobý diabetes

3. Zhoršení kompenzace + váhový úbytek

Karcinom pankreatu

výzva pro diabetology

a praktické lékaře